

Horn Gyula, a reálpolitikus

2013 június 20. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása

Még nincs értékelve

Mérték

Elhunyt Horn Gyula
Hosszan tartó, súlyos betegséget követ?en szerdán elhunyt Horn Gyula. A volt miniszterelnök pályafutásáról készült képgaléríát, valamint archív videókat itt tekintheti meg, az mno.hu nekrológját ide kattintva, a reakciókat pedig itt olvashatja.

Horn Gyula az utolsó kommunista kormány külügyminiszteréként, majd a rendszerváltozás utáni második szabadon választott magyar kormány miniszterelnökeként beírta nevét a történelemkönyvekbe.

Elismertsége külföldön egyöntet?bb, mint itthon, de azt hazai kritikusai is elismerik, hogy az elmúlt évtizedek magyar politikai életének megkerülhetetlen szerepl?je. Tartozunk azonban annyival magának Horn Gyulának is, hogy ne kend?zzük el rosszul értelmezett kegyeletb?l azt a számos negatívumot sem, ami tevékenységével összekapcsolódott. Tegyük hozzá, az 1994 és ’98 közötti kormányf?i m?ködésének megítélése a jobboldalon az id? múlásával érzékelhet?en javult, de ez inkább szocialista utódainak súlyos kritika.

A volt kormányf? egyetlen személyiségen, életúton belül jelenítette meg mindazt a majdhogynem tudathasadásos kett?sséget, amely végigkísérte az utóbbi évtizedek magyar történelmét. Hiszen az már önmagában furcsa, a küls? szemlél?t meghökkent? fejlemény, hogy a rendszerváltozást követ? második országgy?lési választás utáni miniszterelnök egy korábbi hith? kommunista legyen. Hogy olyan ember irányítson az ötvenhatos forradalom és szabadságharc célkit?zéseinek politikai beteljesítésében, aki a forradalom esküdt ellensége volt, és tagja volt a forradalom vérbe fojtása, a megtorlás eszközeként használt karhatalomnak. Ez olyan folt az egykori kormányf? múltjában, amely a személyét széles tömegek számára tette elfogadhatatlanná. Történészek kutatásai szerint részt vett az 1956. december 6-i Nyugati téri véres megmozduláson, amikor a fegyvertelen tömeget szabályosan a helyszínre csalták az egyenruhások, közéjük l?ttek, hogy aztán példát statuálva több embert kivégezzenek, s így elrettentsék a lakosságot a tiltakozás minden formájától. Jellemz?, hogy Horn 2007 tavaszán is úgy fogalmazott: csupán a törvényes rendet védte 1956–57-ben. Mint ismert, e kijelentése miatt nem kívánt Sólyom László akkori köztársasági elnök sem hetvenötödik születésnapja alkalmából kitüntetést adományozni a szocialista politikusnak.

Az viszont már Horn Gyulának a mai baloldalon szokatlan nagyvonalúságát dicséri, hogy nem rohant ki ezért Sólyom László ellen, s?t, a nagy vihart kavart eset után személyesen is beszélgettek.

Zavaró momentum, hogy a kilencvenes években furcsa módon elt?ntek a karhatalmista szolgálatára vonatkozó iratok a levéltárból. Holott éppen ezek az iratok bizonyíthatták volna a politikus által könyvben és számos nyilatkozatban megfogalmazott állítást: személyes okokból állt a kádári hatalom mellé, de azon túl, hogy a történelem ítélete szerint a rossz oldalon állt, b?n nem terheli a lelkiismeretét.

A korábban Rosztovban tanuló Horn Gyula 1957-ben kitüntetéssel távozott a karhatalom kötelékéb?l, s a következ? évtizedekben nyílegyenesen haladt el?re a hivatali ranglétrán. A külszolgálattól a nyolcvanas években eljutott az MSZMP KB külügyi osztályának vezetéséig, hogy aztán a Grósz-kormányban el?bb mint külügyi államtitkár, majd Várkonyi Péter, a Népszabadság volt f?szerkeszt?jének leváltása után a tárca els? embere lehessen.

A rendszerváltozás hajnalától egyre többet szerepelt a televízióban, ekkor alakult ki róla a szakért?, pragmatikus, az egyszer? emberek nyelvén beszél? reformer politikus képe. Ezt az imázsépítést tet?zte be az 1989-es határnyitás, amit ? jelentett be. Pedig Németh Miklós miniszterelnök döntése kellett ahhoz, hogy az NDK-s állampolgárokat Ausztriába tömegesen átengedjék. Rajtuk kívül több más vezet? munkája, köztük Horváth István belügyminiszteré feküdt a nyitás jogi-diplomáciai megalapozásában, ám utólag legendaszer?en csak Horn Gyulához kötötték a történelemformáló tettet, amiért rangos nemzetközi kitüntetéseket is kapott. Többek között az MSZMP Központi Bizottságának jegyz?könyvei igazolják, hogy 1989 els? hónapjaiban Horn Gyula, ellentétben például Pozsgay Imrével, a legkevésbé sem volt a politikai nyitás, 1956 újraértékelésének híve. Orbán Viktort keményen bírálta a Nagy Imre újratemetésén elmondott emlékezetes beszéde miatt. Politikai ösztönét dicséri viszont, hogy amikor az események túlhaladtak az álláspontján, képes volt váltani, és nem csatlakozott a demokratikus átalakulást makacsul ellenz? ortodox kommunisták táborához.

1990 tavaszán az MSZP hatalmas vereséget szenvedett az els? szabad választásokon, az utódpárt ellenzékbe került, ráadásul sokáig úgy látszott, hogy a többi parlamenti párt karanténba zárja. Ebben a helyzetben vette át Horn az MSZP irányítását, potenciális riválisai részben félreálltak (Pozsgay Imre, Németh Miklós), részben ? állította félre ?ket (Nyers Rezs?). A következ? négy év politikai pályafutásának legsikeresebb szakasza, amiért mind a mai napig nagy tisztelet övezi a baloldali szavazótábor részér?l. Ravaszul használta ki a rendszerváltozás keltette illúziók gyors elvesztését és az MDF-kormány ügyetlenkedéseit, és pártját a fasizmus ördögét el?ször a falra fest? úgynevezett demokratikus chartán keresztül is fokozatosan közelítette a nemrég még kérlelhetetlen antikommunista szabad demokratákhoz.

A szovjet csapatok 1991 júniusában kivonultak, a szocialisták pedig 1994-ben visszavonultak a hatalomba Horn vezetésével. Habár mindenki tudta, hogy ? lesz gy?zelmük esetén a kormányf?, taktikai okokból hivatalosan nem volt miniszterelnök-jelöltjük. Az MSZP a második szabad választáson abszolút parlamenti többséget szerzett, a sikerében a társadalmi támogatottságon túl komoly szerepe volt a jobboldali er?k szétforgácsolódásának. Ráadásul Horn Gyula a kampány finisében súlyos autóbalesetet szenvedett, s bár a szocialisták nem vádolták merénylettel az akkori kormánypártokat, végig sejtetni engedték, hogy ártó er?k állnak a háttérben.

A parlamenti matematika alapján erre nem volt szüksége, az MSZP mégis koalíciót kötött az SZDSZ-szel, így szövetségüknek kétharmados többsége volt a parlamentben. Horn Gyula a kampányban egyszerre próbálta jóléti ígéretekkel („háromhatvanas kenyér”) magához kötni a baloldali bázist és technokrata szöveggel megnyerni a liberális értelmiséget, közgazdászokat. A kett?s beszéd cselekv?képtelen kormányzáshoz, majd az emiatt feltornyosuló bajokra t?zoltásként érkez? antiszociális Bokros-csomag 1995. márciusi sokkjához vezetett. Az els? MSZP–SZDSZ-kormány sokakat meglep? 1998-as választási vereségéhez ezen felül a korrupciós ügyek burjánzása (olajgate- és Tocsik-ügy) is hozzájárult. Horn Gyula politikusi kvalitásait jelzi ugyanakkor, hogy az MSZP támogatottsága négy év kormányzás után alig csökkent: a váltás néhány taktikai hibán túl (lásd vízlépcs?ügy) els?sorban az SZDSZ összeomlásának és a polgári jobboldal összefogásának volt köszönhet?. Bár Horn Gyula hatalomgyakorlásának voltak kifogásolható elemei – például az önkormányzati választási törvény egyoldalú megváltoztatása közvetlenül a voksolás el?tt –, összességében meg kell állapítanunk, hogy kormánya néhány kisiklást leszámítva nem korlátozta alapjaiban a parlamentáris demokráciát. A demokratikus politikai kultúrának viszont sokat ártottak a volt miniszterelnök egyes megnyilvánulásai, például amikor egy vállrándítással („Na, és?”) elintézte a törvény szerint eljáró átvilágítóbírák ?t lemondásra szólító határozatát. Az 1998-as vereség után fokozatosan a háttérbe vonult, bár párton belüli tekintélyére támaszkodva sokáig érdemben beleszólt a szocialisták ügyeibe. Legkevésbé Gyurcsány Ferenc tartott igényt a tanácsaira, aki alig leplezett ingerültséggel fogadta Horn Gyula kritikai megjegyzéseit, amelyeket mindaddig megfogalmazott, amíg erre lehet?sége volt. Az ?t élete alkonyán a baloldalról ért méltánytalanságok közé kell sorolnunk, amikor a Népszabadság online kiadása a halálhírét keltette a már súlyos beteg politikusnak.

Horn Gyula kiváló ösztönökkel megáldott reálpolitikus volt. Többször is bebizonyította, hogy képes alkalmazkodni a megváltozott politikai helyzethez. Tudomásul vette annak a rendszernek az összeomlását, amelyben egykor minden bizonnyal hitt, és amelyben felemelkedett. Szívfájdalom nélkül vált a NATO-csatlakozás élharcosává, de sohasem volt hajlandó megtagadni a kommunista rezsimben vállalt szerepét, személye emiatt is osztotta meg annyira a közvéleményt.

Az úgynevezett kádári kisember politikai képvisel?jeként mindvégig megmaradt a kölcsönös ellenszenv a liberálisokkal, de ez reálpolitikusként nem akadályozta meg a velük való haszonelv? együttm?ködésben. Ahogy a jobboldal vezet?i politikusaival is mindvégig képes volt fenntartani a beszél? viszonyt.

Halálával ellentmondásos és jelent?s politikus távozott. A mai helyzetben higgadt, élet közeli tanácsai nagyon hiányoznak a magyar baloldalnak. Olykor talán az egész országnak is.

Megyeri Dávid–Szeret? Szabolcs - mno.hu

Ajánló